

Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт), 123, 315-319. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/32901?mode=full&locale-attribute=en>

Daly, C. (2018). Soft Skills: The Hard Skills for Today's Workforce. Skills Builder Pro. URL: https://mma.prnewswire.com/media/792186/Soft_Skills__The_Hard_Skills_for_Today_s_Workforce_Final.pdf?p=original

Whiting, K. (Oct 21, 2020). These are the top 10 job skills of tomorrow – and how long it takes to learn them. URL: https://www.weforum.org/agenda/2020/10/top-10-work-skills-of-tomorrow-how-long-it-takes-to-learn-them?utm_source=facebook&utm_medium=social_scheduler&utm_term=Education%20and%20Skills&utm_content=21%2F10%2F2020%2021%3A30&fbclid=IwAR3h_yMNY73A-WrEH7Fjap-WqRNCqMTaqIngJelhHZXdyGMmO4ppJCZgAk

Радомський І.П.,
*кандидат педагогічних наук, доцент,
провідний науковий співробітник відділу андрагогіки
ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України
<https://orcid.org/0000-0003-2452-0898>*

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ АНДРАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО ПЕРСОНАЛУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НЕПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Педагогічний персонал закладів вищої освіти (далі – ЗВО) має володіти високим рівнем професійної компетентності. Тому в освітніх закладах значна увага приділяється формуванню та розвитку різних складових професійної компетентності науково-педагогічного персоналу.

Науковці визначають професійну компетентність викладача закладу вищої освіти як складне інтегративно-динамічне особистісне утворення, що складається з ієрархічно взаємопов'язаних функціонально-особистісного і структурно-особистісного ресурсів, що виявляються у рівні розвитку основних (когнітивного та діяльнісного) і тих що підтримують (мотиваційного, емоційно-вольового та ціннісно-рефлексивного) компонентів, що дозволяють викладачу впевнено реалізовувати посадові функції адекватно педагогічній ситуації (Холковська (Ред.), 2017, с. 21).

Важливою складовою професійної компетентності викладача закладу вищої освіти виступає андрагогічна компетентність. У вузькому розумінні її можна розглядати як психолого-педагогічну компетентність

андрагога, що уособлює готовність (практичну й теоретичну) до професійної діяльності, спрямованої на сприяння особистісному та професійному розвитку різних категорій дорослих в умовах формальної та неформальної освіти на основі врахування специфіки навчання цільових груп дорослих учнів (Аніщенко, & Калюжна, 2021).

О. Аніщенко, О. Баніт, Т. Калюжна визначають, що андрагогічна компетентність педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих вибудовується на низці структурних компонентів, серед яких ключовими є: ціннісно-мотиваційний, когнітивно-змістовий, рефлексивно-оцінний та операційно-діяльнісний. Ціннісно-мотиваційний компонент андрагогічної компетентності педагогічного персоналу ЗВО уособлює сукупність мотивів, інтересів і потреб, що визначають спрямованість педагогічного персоналу на професійно-педагогічну діяльність у взаємозв'язку з усвідомленням відповідності особистісних андрагогічних якостей вимогам педагогічної діяльності в галузі освіти дорослих та усвідомленою мотивацією особистісних прагнень до дій (Аніщенко, & Калюжна, 2021).

Когнітивно-змістовий компонент андрагогічної компетентності педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих уособлює необхідну сукупність професійних знань і їх розуміння, що є основою усвідомленого, цілеспрямованого здійснення професійної діяльності (Жихорська, 2017, с. 192).

Рефлексивно-оцінний компонент андрагогічної компетентності педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих уособлює поєднання двох складових: внутрішній процес (самоаналіз/самооцінювання) і зовнішній (аналіз зміни умов професійної діяльності, що вимагає коригування вектора особистісного й професійного розвитку) (Аніщенко, & Калюжна, 2021).

Операційно-діяльнісний компонент андрагогічної компетентності педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих охоплює сукупність професійних умінь і навичок, необхідних для виконання відповідних посадових функцій; комунікативних навичок; способів і досвіду розв'язання професійних завдань на основі самостійності та відповідальності (Жихорська, 2017, с. 192).

На основі виокремлених компонентів андрагогічної компетентності педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих визначимо важливі напрямки розвитку андрагогічної компетентності педагогічного персоналу ЗВО непедагогічного профілю.

- формування адекватної самооцінки педагогічним персоналом ЗВО необхідних знань та особистісних якостей, умінь, цілей поведінки, своїх сил і можливостей, необхідних для здійснення педагогічної діяльності, що своєю чергою сприяють формуванню творчих якостей, професійної самостійності та андрагогічної компетентності фахівця;

- орієнтація на індивідуально-творчий розвиток особистості педагога ЗВО;

- свідому роботу з саморозвитку особистості як професіонала через усвідомлення й удосконалення своїх особистісних якостей з метою активного, якісного перетворення внутрішнього світу та саморозвитку в умовах освітнього середовища.

- вдосконалення здатності навчатися протягом всієї професійної діяльності для вирішення нових завдань, зумовлених викликами часу;

- розвиток здатності модернізувати зміст своєї діяльності за допомогою критичного, творчого освоєння і застосування досягнень науки й передового педагогічного досвіду;

- формування авторитетності педагога і його обізнаності у певній галузі знань (або в декількох), яка визначає зміст предмета, що викладається педагогом.

- розвиток наукової компетентності педагогічного персоналу, тобто наявних у нього знань і здатності застосовувати їх на практиці, що робить його надійним джерелом освітньої інформації.

- розвиток вмінь педагога обирати оптимальні форми та методи навчання, що підходять для вирішення дидактичних завдань;

- розширення знань процесів спілкування, що здійснюється в групах дорослих учнів, а також удосконалення вмінь використовувати комунікації з метою вирішення завдань і досягнення результатів;

- розвиток умінь викладача розбиратися в індивідуальних особливостях дорослих учнів, в їх здібностях, недоліках, чеснотах і сильних сторонах характерів, що проявляється в подальшому формуванні педагогом індивідуального підходу до кожного дорослого учня;

- опанування уміннями педагогічного проектування з метою подальшої організації освітнього процесу.

Отже, упровадження визначених напрямків розвитку андрагогічної компетентності педагогічного персоналу ЗВО непедагогічного профілю дасть їм змогу впевнено провадити професійну діяльність, спрямовану на сприяння особистісному та професійному розвитку здобувачів вищої освіти на основі врахування специфіки навчання цільових груп дорослих учнів.

Список використаних джерел:

Аніщенко, О.В., Баніт, О.В., & Калюжна, Т.Г. (2021). Андрагогічна компетентність педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих: сутнісний аспект. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*: зб. наук. пр., 2, 63-72.

Жихорська, О.В. (2017). Формування професійної компетентності навчально-допоміжного персоналу вищого навчального закладу в умовах інтеграції неформальної та інформальної освіти. (Дис. канд. пед. наук). Київ: ІВО НАПН України.

Холковська, І.Л. (Ред.). (2017). Професійно-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу: навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД».

Ремньова А. Г.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
старший викладач кафедри педагогіки
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова
<https://orcid.org/0000-0001-9705-036X>

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ АНДРАГОГІВ ЗАСОБАМИ ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Виклики сучасного світу суттєво змінили ставлення до освіти дорослих, яка сьогодні постає важливим чинником суспільних змін. В Україні виникли додаткові суперечності, зокрема, між інтенсивно змінюваними умовами життя в країні і недостатньою здатністю дорослої людини адаптуватися до нової ідеологічної і соціокультурної ситуації, між задекларованим визнанням ключової ролі освіти та ігноруванням її випереджувальної функції у суспільстві (Лук'янова, 2016). Розвиток освіти дорослих є нагальною необхідністю, яка дозволить забезпечити професійну зайнятість населення, сприятиме самовдосконаленню та особистісній самореалізації людини в умовах неперервної освіти. Відповідно виникає потреба у якісній підготовці фахівців-андрагогів, які б володіли необхідними компетентностями для навчання дорослих здобувачів освіти.

Теоретичні та практичні аспекти проблеми професійної підготовки андрагогів протягом останніх років досліджували такі вітчизняні вчені, як О. Аніщенко, С. Архипова, Н. Дем'яненко, І. Зель, Л. Лук'янова, О. Огієнко, Т. Сорочан та інші. Ключові стратегії професійної підготовки фахівців у XXI столітті розглядали у своїх працях В. Андрущенко, І. Зязюн, В. Кремень, О. Пехота. Загальні засади компетентнісного підходу в освіті відображені в працях Н. Бібік, О. Савченко, О. Семенов. Але деякі аспекти проблеми формування компетентностей майбутніх андрагогів залишаються ще не дослідженими.

Метою даного дослідження є проаналізувати сутність поняття професійна компетентність майбутніх андрагогів та визначити роль педагогічних дисциплін у процесі її формування у майбутніх фахівців освіти дорослих.

Розвиток сучасної вітчизняної освіти пов'язаний з компетентнісним підходом, впровадження якого дозволяє спрямувати фахову підготовку не тільки на засвоєння нового змісту майбутньої професійної діяльності,